

μείων τῶν πατέρων ἡμῶν, τὰ ἀνέως ἀναμνησκόμενα ἡμῖν ἐν Ἀθήναις τὸ ἀνέριτον μεγαλεῖον τοῦ παρελθόντος ἡμῶν, τὰ δυνάμενα καὶ τοὺς λίθους νὰ συγκινήσωσιν, οὔτε ἐν στεναγμῶν οὔτε καὶ ἐν ὕμνῳ δάκρυ ἀπέσπατάν ποτε ἀπὸ τινος τῶν ποιητῶν τούτων; (*) Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Κ. ΤΥΠΑΛΛΟΣ κ.κ.

(Ἔπεται τὸ τέλος.)

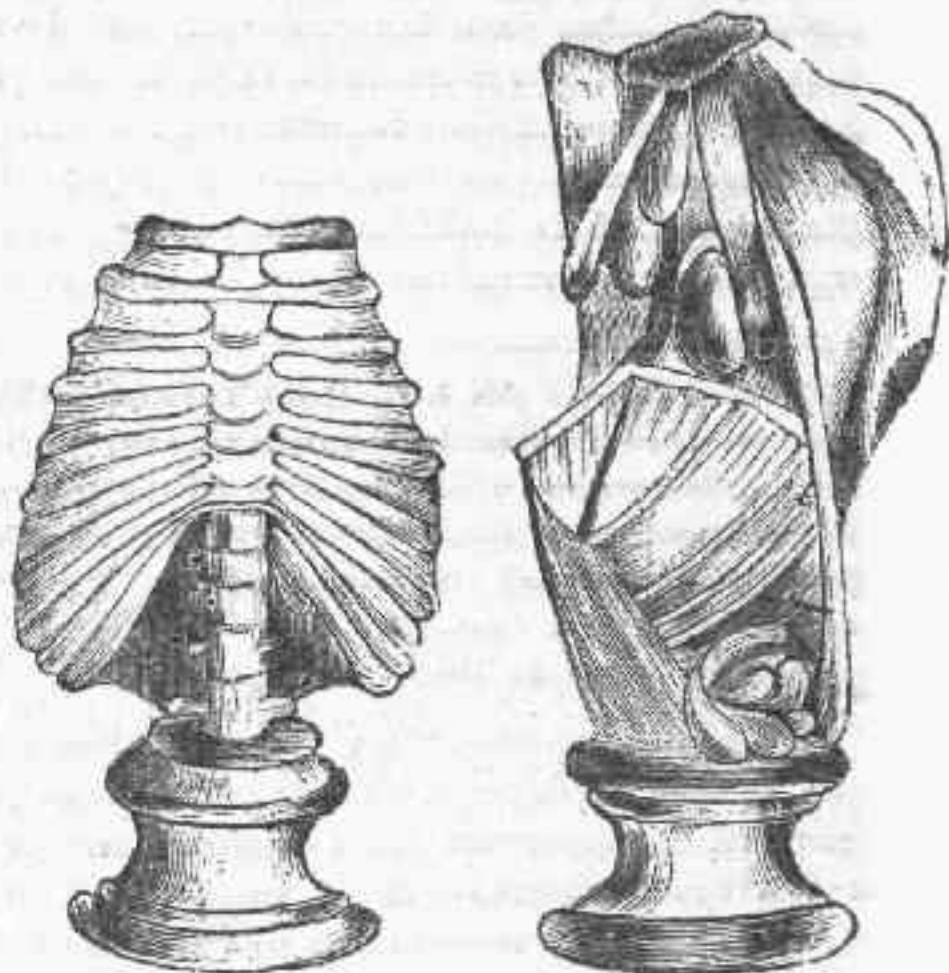
ΠΕΡΙ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΚΕΛΕΤΩΝ

ἐκ μαρμάρου.

—0—

Ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Βατικανοῦ μουσείου τῇ πλουσιωτάτῃ ἐκ παντὸς εἶδους ἀρχαίων μαρμάρων, εὐρίσκονται καὶ οἱ ὑπὸ στοιχ. Α'. καὶ Β'. μαρμαρίνοι σκελετοκοίτινες, κατὰ τὴν δόξαν τοῦ διασήμεου ἀρχαιολόγου Βισκόντου, ἀνήκουσι τοῦλάχιστον εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Αὔγουστου. Οὗτοι παριστῶσιν, ὁ μὲν Α'. ἀνθρώπινον θώρακα συγκείμενον ἐκ μόνων τῶν πλευρῶν καὶ τῶν μετοπλεύρων μυῶνων· ὁ δὲ Β'. κορμὸν ἀνθρώπινου σώματος διεσπαραγμένον κατὰ τὸ ἐμπροσθεν αὐτοῦ μέρος ἵνα διορθῶνται τὰ ἐν τῇ φυσικῇ αὐτῶν θέσει λελαξευμένα διάφορα τοῦ θώρακος καὶ τῆς κοιλίας ὄργανα. Τὰ μάρμαρα δὲ ταῦτα ἐξετάζοντα ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς γλυπτικῆς τέχνης, οὐδενὸς σχεδὸν λόγου εἰσὶν ἄξια, διότι καὶ ἀδεξιῶς καὶ ἀκόμῳς κατεσκευάσθησαν· ὑπὸ δὲ τὴν ἱατροαρχαιολογικὴν ἐποψὴν εἰσὶ πλείστου λόγου ἄξια, διότι ἐξ αὐτῶν μανθάνομεν καὶ ποῖα βοηθήματα μεταχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι εἰς σπουδὴν τῆς ἀνατομίας, καὶ εἰς ποῖαν κατὰστασιν εὐρίσκετο πρὸ αὐτοῖς ἡ ἐπιστήμη αὕτη. Ὅτι δὲ τὰ τοιαῦτα μάρμαρα ἐχρησίμευσαν εἰς σπουδὴν τῆς ἱατρικῆς, εἰκάζεται μετὰ μεγίστης πιθανότητος οὐ μόνον ἐκ τοῦ ὁποίου παριστῶσιν ἀντικείμενον, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον διότι

τὸ ὑπὸ στοιχ. Β'. εὐρέθη ἐσχάτως ἐν τῇ θέσει ἐν ᾗ πρὸ ἑκατὸν περίπου ἐτῶν εἶχεν ἀνακαλυφθῆ ἀγροκῆπιόν τι τοῦ ἀρχαίου Ἰατροῦ Μούσα, τοῦ ἐπὶ Αὔγουστου ἀκμάσαντος, ἥτοι ἑκατὸν πενήκοντα περίπου ἔτη πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Γαληνοῦ. Τὰ μάρμαρα ταῦτα ἐξετάσαντες μετ' ἐπιστημονικῆς ἀκριθείας οἱ γάλλοι ἱατροὶ Χαρκότιος καὶ Δεχάμβριος εὗρον, ὅτι τὸ μὲν πρῶτον, ὡς παριστάνον τὸ ἐξωτερικὸν μόνον τοῦ θώρακος μέρος, τὸ καὶ εὐκόλως ἀπεικονιζόμενον ἄνευ βαθείας τῆς ἀνατομίας γνώσεως, εἶναι ἀκριβῶς καὶ καθ' ὅλην τὴν φυσικὴν ἀναλογίαν κατεσκευασμένον· τὸ δὲ δεύτερον, τὸ παρι-

A.

B.

στάνον τὰ τοῦ θώρακος καὶ τῆς κοιλίας ἐντόσθια, ἃ οὐδὲως γίνονται γνωστά ἄνευ ἀνατομικῆς ἐρεύνης, εἶναι τὰ μέγιστα ἐσφαλμένον, διότι τὰ μὲν ἐν τῇ κοιλότητι τοῦ θώρακος ὄργανα ὁμοιάζουσιν οὐχὶ πρὸς τὰ τοῦ ἀνθρώπου ἀλλὰ πρὸς τὰ τῶν πιθήκων καὶ ἰδίως τῶν τοῦ εἶδους magot, ouistiti ἢ iamarin, τὰ δὲ ἐν τῇ κάτω κοιλίᾳ οὐ μόνον πρὸς τὰ τοῦ ἀνθρώπου ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ἄλλων ζώων καὶ μάλιστα πιθήκων ὁμοιάζουσιν ἀκριβῶς ἢ μόνον κατὰ προσέγγισιν, ὅπερ ἀποδεικνύει τὴν περὶ τὴν ἀνατομίαν ἀμάθειαν τοῦ γλύπτου, καὶ ἔτι μᾶλλον τὴν ἀπειρίαν τῶν ἱατρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μὴ σπουδαζόντων τὴν ἀναλογίαν ἐπὶ ἀνθρώπινων πτωμάτων, ὡς ἐκ τῶν συγγραμμάτων τοῦ μετὰ ταῦτα ἀκμάσαντος Γαληνοῦ μανθάνομεν (βλ. καὶ Gazette hebdom. de medec. et de chir. etc. T. IV. n° 30.)

Ι. ΔΕ-ΚΙΓΑΛΛΑΣ.

(*) Ὁ Κ. Anatole Dumoyet, διακεκριμένος Γάλλος διατρίβων ἤδη μεταξὺ ἡμῶν ἐν Ἀθήναις, ἀποδημήσας ἐπὶ τινος μῆνης εἰς τὴν ἀδελφὴν Ἑπτανήσον, ἐγραψεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν ἑφημερίδα τῶν Συζητήσεων ἀρθρον, ἐν ᾧ μεταξὺ πολλῶν σπουδαίων παρατηρήσεων περιέχει καὶ ταύτην, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα ἐνισχύθη πολὺ εἰς τὰς Ἰονίους νήσους διὰ τῶν ἐκεῖ μεταναστευσάντων ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 ἔτους προσερχομένων ἐκ τῆς Ἠπείρου καὶ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος. Ἡ μετανάστευσις αὕτη καὶ ἐν γένει αἱ σχέσεις τῶν Ἑπτανησίων πρὸς τοὺς γείτονας αὐτῶν Ἠπειρώτας κατέστησε τὸ πνεῦμα καὶ τὰ ἦθη τῶν ὁμογενῶν ἐκείνων λαῶν, πολλὴ δημοτικώτερα πρὸς τοὺς Ἑπτανησίους ἢ παρ' ἡμῖν, ἰδίως εἰς Ἀθήνας, ἔνθα δυστυχῶς ὁ ξενισμὸς ὑπάρχει πολὺ πλέον ἀνεπτυγμένος ἢ ἐν τῇ ἐκτὸς ξένου ζυγῶν διατελούσῃ ἀδελφῇ Ἑπτανήσῳ, καὶ δυστυχῶς τόσῳ μᾶλλον ἐπικίνδυνος ὅσῳ εἰσχωρεῖ παρ' ἡμῖν ὑπὸ Ἑλληνικὴν μορφήν.